

Sygn. akt IV U 626/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

13 marca 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 marca 2023 roku w Sieradzu

odwołania J. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z 25 listopada 2022 r. Nr (...)

w sprawie J. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje J. N. prawo do emerytury określonej przepisem art. 28 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych od 1 listopada 2022 roku.

Sygn.akt IV U 626/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.11.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił J. N. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ podniósł, iż urodzonemu przed 01.01.1949 r. emerytura przysługuje po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 65 lat oraz po udowodnieniu okresu składkowego i nieskładkowego łącznie w Polsce i za granicą wynoszącego co najmniej 25 lat. Emerytura przysługuje również po udowodnieniu 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Zakład odmówił przyznania emerytury, ponieważ wnioskodawca udowodnił 17 lat, 10 miesięcy i 11 dni okresów składkowych. Jednocześnie przytaczając treść art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS organ wskazał na wydanie w dniu 28.02.2020 r. decyzji odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury oraz na brak przedstawienia przez ubezpieczonego nowych dowodów, mogących mieć wpływ na przyznanie prawa do świadczenia.

W odwołaniu od decyzji organu rentowego J. N. wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia. W uzupełnieniu odwołania J. N. zwrócił uwagę na możliwość uzupełnienia brakujących okresów składkowych okresami podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Odnosząc się do stanowiska ubezpieczonego, wskazującego na możliwość uzupełnienia okresów składkowych okresami opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyklucza możliwość uwzględnienia przy ustalaniu prawa do emerytury

okresów ubezpieczenia społecznego rolników, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Tymczasem jak wynika z zaświadczenia KRUS, okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników został zaliczony do świadczenia rolnego i tym samym brak jest podstaw do jego uwzględnienia przy ubieganiu się o prawo do emerytury z ZUS.

(pismo procesowe k.43).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. N., ur. (...), w dniu 21.11.2014 r. złożył w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniosek o emeryturę rolniczą. Decyzją z dnia 18.12.2014 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał J. N. prawo do emerytury rolniczej od 01.11.2014 r. Do ustalenia części składkowej przyjęto: 1) 8.86 lat opłacania składki na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników w okresie 01.01.1983r. do 31.12.1990 r., łącznie po 1 % emerytury podstawowej za każdy rok; 2) 23.92 lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu po dniu 31.12.1990 r. po 1% emerytury podstawowej za każdy rok, 3) 15.88 lat podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu, który to okres przelicza się półtorakrotnie i wynosi 23.82 po 1% emerytury podstawowej za każdy rok, 4) 1.98 lat podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pobierania świadczeń dla bezrobotnych, z tytułu działalności kombatanckiej, z tytułu czynnej służby wojskowej po 1% emerytury podstawowej za każdy rok. Przy ustalaniu prawa i wysokości świadczenia J. N. rolniczy organ rentowy zaliczył: okresy ubezpieczenia poza rolnictwem od 27.09.1962r. do 26.09.1965r., od 08.08. 1966 r. do 24.04.1967r., od 19.04.1969 r. do 17.06.1981r., okres odbywania zasadniczej służby wojskowej od 25.04.1967r. do 18.04.1969r., okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników od 01.01.1983 r. do 30.11.2014r. (t.j.31 lat i 11 miesięcy).

(zaświadczenie k. 3, kopia decyzji emerytalnej k. 35 akt KRUS, informacja KRUS k. 36 akt sprawy).

W dniu 20.02.2020 r. J. N. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniosek o emeryturę. Do wniosku została załączona kopia książeczki wojskowej, stwierdzająca odbycie przez J. N. zasadniczej służby wojskowej od 25.04.1967r. do 18.04.1969r., świadectwo pracy z dnia 06.08.2002r., stwierdzające zatrudnienie wnioskodawcy w Zakładach (...) w Ł. Oddział Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy od 08.08.1966 r. do 17.06.1981 r., świadectwo pracy z dnia 03.07.2014 r., stwierdzające zatrudnienie J. N. od 27.09.1962 r. do 26.09.1965 r. w pełnym wymiarze czasu pracy jako uczeń zawodu ślusarza. Uznając za udowodnione okresy składkowe od 27.09.1962 r. do 26.09.1965 r. i od 08.08.1966 r. do 17.06.1981 r., wynoszące łącznie 17 lat, 10 miesięcy i 11 dni, decyzją z dnia 28.02.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił J. N. prawa do emerytury, ponieważ nie udowodnił wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych wynoszących 20 lat. Wniesione przez J. N. odwołanie od decyzji z dnia 28.02.2020r. zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 3 lipca 2020 r w sprawie IV U 199/20.

W dniu 15.11.2022r., J. N. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ponowny wniosek o emeryturę, załączając kopie tych samych dokumentów, które zostały załączone do wniosku z dnia 20.02.2020r. Decyzją z dnia 25.11.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ponownie odmówił J. N. prawa do emerytury, uznając że ubezpieczony nie wykazał co najmniej 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych

(wnioski, świadectwa pracy, decyzje w aktach ZUS).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. N. należało uznać za uzasadnione. Zgodnie z treścią art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 504 – dalej ustawa emerytalna), ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnią następujące warunki:

1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący, co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn z zastrzeżeniem art. 27a.

Stosownie do treści art. 28 ww. ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 punkt 2, przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący, co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn.

W systemie powszechnym dla osób urodzonych przed 1949 r. kwestię uwzględniania okresów pracy rolniczej przy ustalaniu prawa do emerytury reguluje art. 10 ustawy emerytalnej. Ponieważ przyznanie osobie urodzonej przed dniem 1 stycznia 1949 r. emerytury powszechnej jest uzależnione od udowodnienia wymaganego stażu pracy, stąd art. 10 ustawy wskazuje okresy pracy rolniczej, którymi można w określonych warunkach uzupełnić brakujący staż ubezpieczeniowy wymagany do nabycia prawa do emerytury, o ile okresy te nie zostały zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Stosownie zaś do treści art. 10 ww. ustawy: ust. 1. Przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. ust. 2. Okresy wymienione w ust. 1 pkt 1 uwzględnia się także przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 są krótsze od okresu wymaganego do przyznania renty, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. ust. 3. Okresów, o których mowa w ust. 1 i 2, nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Przepis art. 10 ust. 1 pozwala uzupełnić okresy składkowe i nieskładkowe okresami pracy w gospodarstwie rolnym do rozmiaru najbliższego (kolejnego) stażu okresów składkowych i nieskładkowych w zakresie wymaganym i koniecznym do nabycia określonych uprawnień emerytalnych. Art. 10 ust. 3 ustawy nie wyłącza możliwości uwzględnienia okresów pracy rolniczej w stażu składkowym, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej. Nie oznacza to jednak, że te same okresy zaliczać można dwa razy do różnych świadczeń. Okresy, które zostały ubezpieczonemu zaliczone do nabycia prawa do renty lub emerytury rolniczej nie mogą bowiem zostać zaliczone do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury pracowniczej (tak wyrok SA w Szczecinie z dnia 22 września 2015 r., III AUa 646/14, LEX nr 1857195).

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie wnioskodawcy, w którym powołuje się na możliwość uzupełnienia okresów składkowych okresami opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników w zakresie przekraczającym okres, niezbędny do nabycia prawa do emerytury rolniczej, jest zasadne. Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy J. N. spełnia wymogi do nabycia prawa do emerytury pracowniczej, to jest czy legitymuje się okresami składowymi i nieskładkowymi w wymiarze co najmniej 20 lat. Z analizy akt rentowych KRUS, potwierdzonej zaświadczeniem, wystawionym przez rolniczy organ rentowy wynika, że do ustalenia prawa do świadczenia rolniczego i jego wysokości, KRUS uwzględnił okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników od 01.01.1983 r. do 30.11.2014r., a więc w wymiarze 31 lat i 11 miesięcy, który o 6 lat i 11 miesięcy przekracza wymagany minimalny 25-letni staż do przyznania prawa do emerytury rolniczej. Jak wynika z analizy wyżej przedstawionych

przepisów, ustawodawca przewidział, że ubezpieczony mający niewystarczający staż do uzyskania emerytury w danym systemie, ma możliwość uzyskania świadczenia przez doliczenie stażu ubezpieczenia z drugiego systemu. Wybór ubezpieczonego co do systemu ubezpieczeń społecznych, z którego chce pobierać świadczenie, decyduje jednak o dalszych konsekwencjach. Uzyskanie emerytury w systemie pracowniczym wyklucza już dalsze ubezpieczenie emerytalne w systemie ubezpieczenia społecznego rolników (art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Ubezpieczony po takiej decyzji nie uzyska więc już dalszych okresów ubezpieczenia społecznego rolników, jako samodzielnej podstawy ubezpieczenia do uzyskania emerytury w tym systemie. Tak samo wybranie systemu rolniczego z doliczaniem stażu pracy wypracowanego w systemie powszechnym wyklucza ponowne zaliczanie okresów uzupełniających przy obliczaniu emerytury pracowniczej (tak Sąd Najwyższy wyroku z dnia 8 maja 2007 r., sygn. II UK 164/06, OSNP 2008/11-12/172). Art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej nie wyłącza zatem możliwości uwzględnienia okresów pracy rolniczej w stażu składkowym, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej. Nie oznacza to, że te same okresy zaliczać można dwa razy do różnych świadczeń. Zakaz podwójnego uwzględniania okresów ubezpieczenia dotyczy jedynie tych okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, a więc okresów prawo kształtujących. O ile nie może budzić wątpliwości fakt, że art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej uniemożliwia ponowne zaliczenie tych samych okresów wymienionych w ustępie 1 tego przepisu, które zostały zaliczone do okresu, od którego uzależnione było nabycie prawa do renty lub emerytury rolniczej, o tyle - mając na względzie konieczność ścisłego wykładania przepisów prawa ubezpieczeń społecznych - okresy, od których nabycie owego prawa nie zależało, mogą być uwzględnione przy ustalaniu prawa do świadczenia z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, w tym do renty rodzinnej (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 czerwca 2013 r., III UK 78/12). Zatem według reguł ustalania świadczeń z ubezpieczeń społecznych chodzi o okres ubezpieczenia, który ma wpływ na prawo do świadczeń, a nie na ich wysokość. W realiach rozpoznawanej sprawy oznacza to jednak, że posiadany przez ubezpieczonego okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 17 lat, 10 miesięcy i 11 dni może zostać uzupełniony zgodnie z art. 10 ustawy emerytalnej okresem ubezpieczenia rolniczego niezbędnym do przyznania tzw. emerytury niepełnej przewidzianej w art. 28 ww. ustawy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 grudnia 2012 r., III AUa 1144/12, LEX nr 1236901; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 10 kwietnia 2014 r., III AUa 356/13, LEX nr 1461157). Jak tuż zaznaczono, okres ubezpieczenia J. N. w KRUS wynosi 31 lat i 11 miesięcy. Stosownie do powołanej wyżej zasady część tego okresu może być doliczona do okresu ubezpieczenia pracowniczego. Będzie to okres ubezpieczenia przekraczający 25 lat ubezpieczenia w KRUS warunkujący przyznanie prawa do emerytury rolniczej. Z matematycznego wyliczenia wynika, że wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu w KRUS w wymiarze 6 lat i 11 miesięcy ponad wymagane 25 lat. Do uzupełnienia okresu ubezpieczenia w ZUS brakuje mu jedynie 2 lata 2 miesiące i 19 dni. Zatem ta „nadwyżka” ubezpieczenia rolniczego wystarcza wnioskodawcy do uzupełnienia brakującego okresu ubezpieczenia pracowniczego. W konsekwencji powyższego, wnioskodawca po doliczeniu ww. „nadwyżki” okresów zaliczonych do przyznania prawa do emerytury rolniczej do stażu ubezpieczenia pracowniczego spełnia obecnie wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie prawa do emerytury z art. 28 ustawy emerytalnej. Podobnie w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 grudnia 2021 r. III USKP 92/21 Sąd Najwyższy przyjął, iż: „wyłączenie wynikające z art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej należy interpretować w sposób ścisły, co oznacza, że przepis ten nie dotyczy uwzględnienia okresów rolniczych przy obliczaniu wysokości (wymiarze) świadczenia na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników (na przykład rolniczej renty wypadkowej). Okresy rolnicze wymienione w art. 10 ust. 1 pkt 1-3 uwzględnia się więc przy ustalaniu prawa do emerytury powszechnej w systemie zdefiniowanego świadczenia, jeżeli posłużyły do obliczenia wysokości świadczeń rolniczych, ale nie zostały zaliczone do okresów, od których zależy ustalenie prawa do emerytury lub renty rolniczej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 listopada 2009 r., I UK 168/09, LEX nr 570124; z dnia 5 czerwca 2013 r., III UK 78/12, LEX nr 1555708; z dnia 12 grudnia 2019 r., I UK 314/18, LEX nr 2779502 oraz z dnia 20 października 2020 r., III UK 170/19, LEX nr 3082191, w których stwierdzono, że art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - podobnie, jak analogiczna norma z art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników - nie wyłącza możliwości zaliczenia do stażu emerytalnego okresów rolniczych, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej)”. Mając zatem na uwadze, iż po uwzględnieniu w stażu emerytalnym okresu pracy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników w zakresie niezbędnym do uzupełnienia brakującego do 20 letniego ubezpieczenia J. N. legitymuje się wymaganym stażem emerytalnym, określonym przepisem art. 28 ustawy, na podstawie art. 477¹⁴ §2 k.p.c. orzeczono jak w wyroku.